

Solidariteten ikke som den var

Solidariteten er ikke som den var blant kvinner i det akademiske miljøet.

De unge kvinnene tror at det er nok å være flink for å komme i posisjon. I noen fag er kunnskap om kvinners liv og levnet tatt med på pensum, i andre fag er kunnskapen stort sett fraværende. Kvinneforskning har ennå ikke den status den fortjener.

Det var noen av konklusjonene man kunne trekke av debatten da Kvinneforsk inviterte den første gruppen med kvinnelige profesorer til debatt i anledning 10-årsjubileet i midten av november 2005.

Anka Ryall: Undersøkelser viser at mannlige professorer fungerer som portvoktere (gatekeepers) ved ansettelse, og slipper inn de som ligner dem sjøl. Derfor har kjønnsforskere vanskeligheter med å komme i posisjon. Er dere gatekeepers? Fungerer dere annerledes enn mannlige profesorer?

Gerd Bjørhovde: Det viktigste hvordan en stilling beskrives. For mange år siden gjorde Elisabeth Først en undersøkelse om kvinnes posisjon ved Universitetet i Oslo. Når en yngre kvinne og en eldre mann søkte samme stilling, het det at mannen har stått på venting og har krav på stillingen. Hvis mannen var yngre enn den kvinnelige søkeren, ble han ansatt fordi han var lovende.

I dag er det mindre oversikt over hvem som utarbeider betenkningene, fordi arbeidet skjer desentralisert. Løsningen er å finne de kvalifiserte kvinnene og kalle dem.

Erica Engelstad: Kjønnsforskning blir oppfattet som et altfor bredt perspektiv og ikke skikkelig forskning. Det skyldes utformingen av betenkningene. Komiteene som vurderer professorkompetanse har ofte lite kunnskap om kjønnsforskning.

Randi Rønning Balsvik: Ved Institutt for historie hvor jeg arbeider er det en kvinne i fast stilling av 10-11 ansatte. Stillinger bør ikke lyses ut med tanke på en bestemt person. Enten må utlysningen være reelt åpen, ellers så må det være akseptert at man finner en person til stillingen, sier Randi Rønning Balsvik og bemerker at mange kvinner er i den akademiske startgruppa, men at det vil gå mange år før de er i posisjon.

Anka Ryall: Det skjer en lekkasje på vei til professoriatet. Hvordan skal man legge forholdene til rette for begge kjønn?

Toril Swan: Det viktigste er at man støtter både menn og kvinner. "Kvinnemafan" var et slikt kraftsenter for kvinnene.

Erica Engelstad: Hvor er den yngre generasjonen? Kvinnene i mitt fag har en viss vegring for å uttale at de er interessert i kjønnsforskning eller at de er feminist. I salen her er det få unge, bemerker Engelstad. De unge kvinnene sitter på lesesalen og tror de vil få drømmejobben om de er flinke nok. De tror utviklingen vil gå sin gang.

Fra salen: Hva skal til for å vekke interesse for kvinneforskning eller kvinneperspektiv?

Gerd Bjørhovde: Et miljø eller en kvinne som er aktiv, kan trekke til seg studenter. Det gleder meg at det fra medisinskom innspill om mer kvinneperspektiv i studieplanene. Det er "bare" 33 år siden vi først tok opp saken.

Anne Britt Flemmen: Eldre menn trekker gjerne fram studenter og kolleger. Vi kvinner er for nyansert. Vi sier: Hun er flink, men... Menn sier: Han er flink. Dermed får man inntrykk av at det følger flere ulemper med kvinner enn med menn.

Anne Skancke: Det er fint at jentene sitter på lesesalen, men de må foreta seg mer.

Marit Anne Hauan: Madeleine Albricht har sagt: Det finnes eget sted i helvete for kvinner som ikke hjelper andre kvinner.

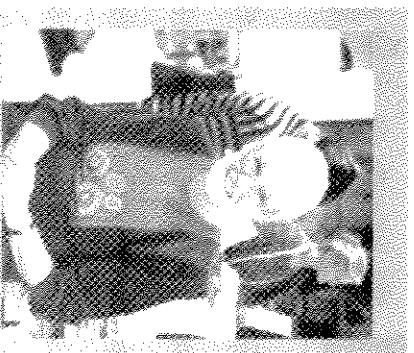
Anka Ryall: Har kvinnelivet fått en velfortjent posisjon i fagene?

Erica Engelstad: Ikke i arkeologien. Arkeologene vil heller snakke om *gender* og nøytralisere det politiske og kritiske aspektet.

Randi Rønning Balsvik: Historiefaget er politisk korrekt med hensyn til kvinneperspektivet.

Hun avsluttet ordvekslingen med følgende replikk: I salen er mennene fraværende (en mann var til stede), og her er nesten ingen unge, og ingen fra mitt institutt. Solidariteten er ikke så sterk som den var.

Aase Wynn

Føregangskvinnen

Toril Swan minnes føregangskvinnen Aase Hjort Lervik, både som fagperson og venn. Hun ble utnevnt til professor ved Universitetet i Tromsø i 1971, og hun var den første kvinnelige professor ved det som nå er Det humanistiske fakultet. Hun var også landets første kvinnelige litteraturviter i nordisk. Hun var med på å bygge universitetet, både gjennom sin faglig virksomhet og sine mange verv. Gjennom mange år var hun og medisineren Ragnhild Husby de eneste kvinnelige professorene ved UiTo.

Aase Hjort Lervik var en mentor for de yngre kvinnene og en stor miljøskap. Hun kunne også bli oppfattet som en kontroversiell person når hun gikk mot strømmen, ikke minst som leder for den legendariske "kvinnemafan" ved Institutt for språk og litteratur, som fakultetet da het. Men det er jo slik at alle sterke kvinner oppfatter som kontroversielle, konkluderte Toril Swan.

I dag deles det ut priser i Aase Hjort Lerviks navn og hun har nærmest blitt en mytisk figur.

Planerene møtes i 2005: Anne Skancke, Synnøve des Bouvrie, Erica Engelstad, Gerd Bjørhovde, Randi Rønning Balsvik, Anka Ryall og Toril Swan. Tone Bull er ikke med på bildet. Foto: Aase Wynn

1990: Nyutnevnte professorer: Toril Swan, Erica Engelstad, Randi Rønning Balsvik, Tone Bull, Anne Skancke og Gerd Bjørhovde. Synnøve des Bouvrie er ikke med på bildet. Foto: Aase Wynn

